

การศึกษาวิเคราะห์หน่วยท้ายของคำแยกประธาน (离合词 liheci) ในภาษาจีนกลางกับหน่วยไวยากรณ์ที่เทียบเคียงกันได้ในระดับประโยค*

ณัฐนันท์ ดิยานนท์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

Email: nuttti@kku.ac.th

รับบทความ 5 มีนาคม 2568 แก้ไขบทความ 27 เมษายน 2568 ตอรับ 29 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

ในงานวิชาการมักจะอธิบายถึงรูปแบบการใช้คำแยกประธาน (离合词 liheci) ภาษาจีนกลางว่า หากมีหน่วยสื่อความหมายอื่น เช่น หน่วยขยายนาม หน่วยเสริมกริยา หน่วยการณลักษณะ จะต้องนำหน่วยดังกล่าวแทรกกลางระหว่างส่วนประกอบทั้งสองของคำแยกประธานแต่ในคลังข้อมูลภาษาพบว่ามีการใช้คำแยกประธานที่ปรากฏหน่วยท้ายได้ในบางบริบทจากปรากฏการณ์ทางภาษานี้จึงเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยในการศึกษาหน่วยท้ายคำแยกประธาน และวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแยกประธานที่ปรากฏหน่วยท้ายในระดับประโยค โดยนำคำแยกประธานที่รวบรวมจากคู่มือการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) รูปแบบใหม่ ระดับ 1-9 ไปพิจารณาตามคุณสมบัติที่กำหนด แล้วนำสมาชิกที่สอดคล้องกับคุณสมบัติไปสืบค้นการปรากฏหน่วยท้ายวิเคราะห์รูปแบบหน่วยท้ายและศึกษาหน่วยไวยากรณ์ที่เทียบเคียงกับคำแยกประธานในระดับประโยค พร้อมอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยชิ้นนี้

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยท้ายคำแยกประธานสามารถมีลักษณะเป็นคำนาม ภาคแสดง และอนุประโยค โดยหน่วยท้ายแต่ละรูปแบบเมื่อปรากฏร่วมกับคำแยกประธานในระดับประโยคแล้วจะทำให้คำแยกประธานสามารถเทียบเคียงได้กับหน่วยอื่นทางไวยากรณ์ได้

คำสำคัญ คำแยกประธาน ภาษาจีน 离合词 หน่วยท้าย รูปประโยค

* บทความวิจัยนี้เป็นผลการวิจัยจากโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาหน่วยท้ายคำแยกประธานในภาษาจีนกลาง” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโครงการสนับสนุนทุนวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Analysis of Splitable Compounds (离合词 *liheci*) in Mandarin Chinese and Comparable Grammatical Units at the Sentence Level

Nuttanun Tiyanon

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

Email: nuttti@kku.ac.th

Received 5 March 2025; revised 27 April 2025; accepted 29 April 2025

Abstract

Academic studies often explain the usage patterns of separable words (离合词 *liheci*) in Mandarin Chinese by stating that, when other semantic constituents, such as noun modifiers, verb complements, or aspect markers, are present, they must be inserted between the two morphemes of the separable word. However, in this language corpus, separable words were found to appear as post-elements in certain contexts. Based on this linguistic phenomenon, the aims of this study were: 1) to investigate the use of separable words as post-elements, 2) to analyze their syntactic characteristics at the sentence level, and 3) to discuss notable findings arising from the analysis. The methodology comprised an analysis of separable words functioning as post-elements, as identified from the new Level 1–9 HSK test manual according to specific criteria; an examination of grammatical units comparable to these separable words at the sentence level; and a discussion of notable findings from the study.

The findings showed that the post-elements of separable words may take the form of a noun, a predicate, or a clause. When these final units co-occur with separable words at the sentence level, the separable words function in ways that are comparable to other grammatical units.

Keywords: separable words, Mandarin Chinese, 离合词, post-elements, sentence

1. บทนำ

ไวยากรณ์เปรียบเสมือนกรอบรูปแบบของภาษาที่พบเจอได้ทั้งในระดับคำ วลี และประโยค อันจะทำให้ตัวภาษามีความเป็นระบบมากขึ้น สำหรับในภาษาจีนกลางมีหน่วยทางภาษาประเภทหนึ่งที่เรียกว่า “คำแยกประธาน” (离合词 liheci) ที่เกิดจากการรวมกันขององค์ประกอบส่วนหน้าและส่วนหลัง “A และ B”¹ หากคำแยกประธานมีรูปแบบการใช้แบบ “AB” แล้วอาจสามารถวิเคราะห์ให้เป็น “คำ” Mateja (2016, p. 47) กล่าวว่า คำแยกประธานมีลักษณะการใช้ที่เป็นเอกลักษณ์คือต้องแทรกหน่วยอื่นเข้าไประหว่างองค์ประกอบส่วนหน้าและส่วนหลัง วิธีดังกล่าวทำให้คำแยกประธานที่สื่อความหมายระดับประโยคเป็นที่ยอมรับทางไวยากรณ์ โดยหน่วยที่สามารถมาแทรกระหว่างส่วนประกอบคำแยกประธานได้ เช่น การณ์ลักษณะ (时态) หน่วยขยายนาม (定语) หน่วยเสริมกริยา (补语) โดยจะต้องนำส่วนประกอบดังกล่าวแทรกระหว่าง “A และ B” จึงทำให้มีรูปแบบการใช้ “A ... (ส่วนประกอบอื่น)... B” ที่สามารถพิจารณาให้เป็นวลีได้ ด้วยคุณสมบัติเฉพาะนี้จึงทำให้คำแยกประธานได้รับความสนใจจากนักวิชาการในการวิเคราะห์คุณสมบัติและนำไปสู่การวิจัยข้อผิดพลาดในการถ่ายทอดความหมายของผู้ศึกษาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ

ด้วยคุณลักษณะของคำแยกประธานที่เมื่อต้องการเพิ่มส่วนประกอบอื่นจะต้องนำส่วนประกอบมาแทรกระหว่างองค์ประกอบ “A” และ “B” เพื่อให้เป็นที่ยอมรับด้านไวยากรณ์ ทำให้มีงานวิจัยที่เป็นข้อพึงระวังการใช้คำแยกประธานสำหรับการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น วาริ ว่องวโรปกรณ์ (2019) ที่ศึกษาคำแยกประธานและเสนอข้อพึงระวังสำหรับผู้เรียนและผู้สอนชาวไทย นอกจากนี้วาริได้เสนอรูปประโยคที่มีข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์และประโยคที่ถูกต้องดังต่อไปนี้ (วาริ ว่องวโรปกรณ์ 2019, น. 1654-1661)

ไว้รอเลิกเรียน แล้วฉันค่อยโทรหาเธอ ดีไหม

(1) *等放学了,我再给你打电话好吗?

(2) 等放了学,我再给你打电话好吗?

¹ ในงานวิจัยนี้จะใช้ตัวอักษร “A” แทนองค์ประกอบส่วนหน้า และตัวอักษร “B” แทนองค์ประกอบ ส่วนหลัง ดังนั้น “AB” คือคำแยกประธานที่ประกอบขึ้นจาก A และ B

ยังเป็นเด็กเป็นเล็ก ถอนใจอะไรหนักหนา

(3) *还是小孩子,叹气什么?

(4) 还是小孩子,叹什么气?

ทุกท่านอย่าเบียดกัน ขอให้เข้าแถวให้เป็นระเบียบ

(5) *大家别挤,请排队好。

(6) 大家别挤,请排好队。

ประโยคที่ (1) (3) และ (5) เป็นประโยคที่มีข้อผิดพลาดด้านโครงสร้างในภาษาจีน ดังนั้นหากต้องการจะแก้ไขให้เป็นประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์จีนจะต้องนำ 了什么 และ 好 ไปแทรกระหว่างองค์ประกอบทั้งสองตามประโยคที่ (2) (4) และ (6) ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สัมพันธ์กับงานวิจัยคำแยกประสมอีกหลายผลงานที่มีการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและหน่วยอื่น ๆ ที่สามารถมาแทรกระหว่างองค์ประกอบ “A-B” ของคำแยกประสมได้ เช่น Zheng Xiaojiao (2023, pp. 144-147) Meng Xueping and Chen Qixiang (2023, pp. 14-16) Liu Zhiyou (2019, pp. 137-138) Li Lili and Chen Biyin (2012, pp. 134-138) และ Gao Yong'an (2009, pp. I-V) เป็นต้น จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หน่วยที่สามารถมาแทรกระหว่างองค์ประกอบส่วนหน้าและส่วนหลังของคำแยกประสมได้ ได้แก่ 1. หน่วยขยายคำนาม (定语) เช่น 排很长时间的队 (ต่อแถวนานมาก) 帮我的忙 (ช่วยงานฉัน) 下了两场雨 (ฝนตก 2 รอบ) 放三天假 (หยุด 3 วัน) 生他气 (โกรธเขา) 2. หน่วยการณัลักษณะ เช่น 上着课 (กำลังสอนอยู่) 受过伤 (เคยได้รับบาดเจ็บ) 结了婚 (แต่งงานแล้ว) 理过发 (ทำผมเสร็จแล้ว) 洗了澡 (อาบน้ำแล้ว) เป็นต้น และ 3. หน่วยส่วนเสริมกริยา เช่น 吃饱饭 (กินข้าวอิ่ม) 考完试 (สอบเสร็จ) 排好队 (ต่อแถวเรียบร้อยแล้ว) เป็นต้น จากปรากฏการณ์นี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากคำแยกประสมส่วนใหญ่เป็นการสร้างคำแบบกริยา-นามที่มีความสัมพันธ์ภายในแบบกริยา-กรรม จึงทำให้ไม่สามารถมีหน่วยท้ายมาต่อท้ายได้อีก หากจะมีคำนามหรือหน่วยอื่น ๆ มาร่วมแสดงความหมายกับคำแยกประสมจึงจำเป็นต้องนำหน่วยนั้น ๆ มาแทรกระหว่างกลางองค์ประกอบทั้งสองส่วนของคำแยกประสม

อย่างไรก็ตาม แม้คำแยกประสมมักถูกนำมาเป็นประเด็นวิจัยในด้านการใช้ที่เกิดข้อผิดพลาดและแจกแจงหน่วยที่สามารถมาแทรกระหว่างได้ในหลายงานวิจัยแต่ผู้วิจัยพบว่าในคลังข้อมูลภาษาของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง (北京语言大学语料库)

มีตัวอย่างประโยคการใช้คำแยกประธานที่ปรากฏหน่วยท้าย โดยหน่วยท้ายดังกล่าวมักจะเป็นหน่วยที่งานวิจัยส่วนใหญ่จะเสนอให้แทรกระหว่างองค์ประกอบส่วนหน้าและส่วนหลังของคำแยกประธาน ประโยคตัวอย่างที่พบการปรากฏหน่วยท้าย เช่น “学习汉语, 留学中国” 在亚洲逐渐形成了一股潮流。(“เรียนภาษาจีน ไปเรียน(ต่างประเทศ) ที่ประเทศจีน” เริ่มเป็นกระแสในทวีปเอเชียขึ้นเรื่อย ๆ) 判多长时间? 两个月。罚款多少? (ตัดสินนานเท่าไร? 2 เดือน ปรับ (เงิน) เท่าไร?) 我也排队好了。(ฉันก็ต่อแถวเสร็จแล้ว)

ประโยคตัวอย่างข้างต้นมีคำแยกประธาน 3 คำ ได้แก่ 留学 (เรียนต่างประเทศ) 罚款 (ปรับ(เงิน)) และ 排队 (ต่อแถว) ตามลำดับ หากพิจารณาแล้วประโยคเหล่านี้คือข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ของคำแยกประธาน แต่กลับพบการใช้ประโยคในลักษณะนี้ค่อนข้างมากในคลังข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้คือ ต้องการศึกษานำหน่วยท้ายของคำแยกประธานและการปรากฏหน่วยท้ายคำแยกประธานส่งผลต่อลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแยกประธานอย่างไร โดยผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาคำแยกประธานแบบกริยา-นามที่มีความสัมพันธ์แบบกริยา-กรรม ตามที่ได้แจกแจงไว้ในส่วนทบทวนวรรณกรรม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 คุณสมบัติของคำแยกประธาน

คำนิยามเบื้องต้นของคำแยกประธานคือ คำที่สามารถใช้ได้ทั้งรูปแบบแยก (离) และรูปแบบประธาน (合) ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

Zheng Xiaojiao (2023, pp. 144-147) รวบรวมคำแยกประธานจากตำราเรียนชุดพัฒนาภาษาจีน (发展汉语) เสนอว่า คำแยกประธานคือคำที่สามารถใช้ได้ทั้งในรูปแบบแยกและรูปแบบประธาน หน่วยที่สามารถมาแทรกกลางระหว่างองค์ประกอบทั้งสองของคำแยกประธานได้ คือ 1.การณลักษณะ “了 着 过” เช่น 结了婚 (แต่งงาน(เรียบร้อยแล้ว)) 下着雨 (ฝนกำลังตกอยู่) 考过试 (เคยสอบแล้ว/สอบผ่านแล้ว) 2. ส่วนขยายคำนาม (定语) เช่น 挣点儿钱 (หาเงินได้นิดหน่อย) 排很长时间的队 (ต่อแถวนานมาก) 帮我的忙 (ช่วยงานฉัน) 下了两场雨 (ฝนตก 2 รอบ) 3. ส่วนเสริมกริยา เช่น 吃完饭 (กินข้าวเสร็จ) 回到家 (กลับถึงบ้าน)

นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์พิจารณาคือ คำแยกประธานจะมีรูปคำซ้ำ (重叠式) ในรูปแบบ “AAB” เช่น 聊聊天 (พูดคุยสักหน่อย) 散散步 (เดินเล่นสักหน่อย) 消消毒 (ฆ่าเชื้อสักหน่อย)

Gao Yong'an (2009, p. I-V) รวบรวมคำแยกประธานสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน (汉语水平考试 Hanyu Shuiping Kaoshi: HSK) โดยคุณสมบัติคำแยกประธานในตำราเล่มนี้มี 5 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปแบบ “A + 了/着/过 + B” คือรูปแบบที่นำการณลักษณะมาแทรกกลางระหว่างหน่วยคำแยกประธาน A และ B เช่น 洗着澡 ((กำลัง)อาบน้ำ(อยู่)) 洗过澡(อาบน้ำเสร็จแล้ว) 2. รูปแบบ “A+ 定语 + B” คือรูปแบบที่นำส่วนขยายคำนามมาแทรกระหว่าง เช่น 生你的气 (โกรธเธอ) 伤他的心 (ทำร้ายจิตใจเขา) 3. รูปแบบ “A + 补语 + B” คือรูปแบบที่นำส่วนเสริมกริยามาแทรกระหว่าง เช่น 报上名 (รายงานตัวไป) 安下心来 (สงบใจลง) 4. รูปแบบ “A + 了/一/不/没” + B/AB คือรูปแบบที่มีคำปฏิเสธ คำบอกจำนวน และตัวบ่งชี้การณลักษณะมาแทรกระหว่าง เช่น 睡一觉 (หลับสักงีบ) 睡不睡觉 (นอนหรือไม่นอน) และ 5. รูปแบบ “B + A” คือรูปแบบคำแยกประธานที่ย้ายองค์ประกอบส่วนหลัง (B) มาวางตำแหน่งด้านหน้า เช่น 澡我洗了。(ฉันอาบน้ำแล้ว/ฉันอาบน้ำแล้ว) 款都付了。(เงินฉันจ่ายแล้ว/ฉันจ่ายเงินแล้ว) 连面都没见过。(แม้แต่หน้าก็ยังไม่เคยเจอ) 字签了。(ชื่อลงนามเรียบร้อยแล้ว/ลงนามเรียบร้อยแล้ว)

ผู้วิจัยพบว่าหน่วยขยายคำนาม (定语) สามารถสื่อความหมายได้หลากหลาย เช่น

(7)	他喜欢洗 <u>冷水</u> 澡。	เขาชอบอาบน้ำ <u>เย็น</u>
(หน่วยขยายนามบอกสภาพ)
(8)	他帮了 <u>我的</u> 忙。	เขาช่วยงานของ <u>ฉัน</u>
(หน่วยขยายนามแสดงความเป็นเจ้าของ)
(9)	我上了 <u>一个小时的</u> 班。	ฉันเข้างานมาแล้ว <u>1 ชั่วโมง</u>
(หน่วยขยายนามบอกจำนวน)

นอกจากนี้ที่ Gao Yong'an เสนอว่าคำแยกประธานสามารถสลับตำแหน่งมาเป็น “B + A” ได้นั้นจะต้องแทรกส่วนประกอบอื่นของประโยคเข้าไปด้วย เช่น

- (10) 这个忙好帮。 ธุระชิ้นนี้ช่วยง่าย
- (11) *这个忙帮。
- (12) 气生完了吗? หายโกรธหรือยัง
- (13) *气生了吗?
- (14) 澡洗完了。 อาบน้ำเสร็จแล้ว
- (15) *澡洗了。

จากประโยคตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ (11) (13) และ (15) เป็นประโยคที่ไม่พบการปรากฏใช้ทั่วไปและไม่ได้รับการยอมรับในการถ่ายทอดความหมาย ดังนั้นหากต้องการถ่ายทอดความหมายในโครงสร้างนี้ให้สมบูรณ์ จะต้องเพิ่มส่วนอื่น ๆ ของประโยคเข้าไป รูปประโยคที่สามารถพบได้หลังจากเพิ่มส่วนประกอบเชิงหน้าที่เข้าไปแล้วคือ “B + หน่วยขยายภาคแสดง + A” และ “B + A + ส่วนเสริมกริยา” เช่น ประโยคตัวอย่างที่ (10) มีหน่วยขยายภาคแสดง 好 เพื่อทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำกริยา (状语) ให้กับคำกริยา 帮 เช่นเดียวกับประโยคตัวอย่างที่ (12) และ (14) ที่มีหน่วยชี้ 完 มาทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมกริยา บอกผล (结果补语) ให้คำกริยา 生 (เกิด) และ 洗 (อาบน้ำ) ตามลำดับ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ประโยคสามารถสื่อสารได้ความหมายที่สมบูรณ์

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นที่อธิบายว่า รูปประโยคปฏิเสธและการซ้ำคำของคำแยกประธานจะอยู่ในรูปซ้ำ (重叠式) คือ “AAB” และสามารถอยู่ในรูปประโยค “A + 了/一/不/没 + B/AB” ได้ ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการซ้ำแบบ “AAB” และรูปประโยค “A + 了/一/不/没 + B/AB” ไม่ได้จำกัดเฉพาะในคำแยกประธานแต่สามารถปรากฏกับกริยาวิเศษณ์กริยา-กรรมได้ เช่น 喝喝水 (ดื่มน้ำสักหน่อย) ที่อยู่ในรูปซ้ำ “AAB” และ 有没有钱 (มีหรือไม่มีเงิน) ที่อยู่ในรูป “A 没 AB” รูปแบบกริยาวิเศษณ์สามารถปรากฏในรูปประโยคคำถาม “กริยา + 什么(อะไร)” แล้วตอบเป็นรูป “กริยา-กรรม” โดยกรรมนั้นจะมีความหมายรูปธรรมและสัมพันธ์กับคำกริยาชัดเจนที่สื่อความหมายตรงแต่คำแยกประธานมักสื่อความหมายกว้างและความหมายเชิงมนทัศน์ นอกจากนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าคำแยกประธาน “AB” จะไม่สามารถเป็นคำตอบของประโยคคำถาม

“A²+ 什么” ได้ เช่น 你怀什么? (เธอตั้งอะไร) 怀孕。(ตั้งครรภ์) 你帮什么? (เธอช่วยอะไร) 帮忙。(ช่วยงาน) 你上什么? (เธอทำอะไร) 上班。(ทำงาน) หากสังเกตกรรมที่มาประกอบคำกริยาในคำแยกประธานจะมีลักษณะคล้าย “กรรมหุ่น” (dummy object) (Basciano, 2010, p. 60) เช่น 吃饭 (กินข้าว) 走路 (เดิน) 跑步 (วิ่ง) ที่คำว่า 路 (ถนน) 步 (ก้าวเท้า) สื่อความหมายกว้างที่ไม่ใช่ “ผู้ถูกกระทำ” นอกจากนี้ 饭 (ข้าว) สามารถสื่อความหมายอื่นที่ไม่เจาะจงเฉพาะ “ข้าว” เท่านั้น แต่ 饭 (ข้าว) มีลักษณะเป็น “กรรมหุ่น” ให้กับคำกริยา 吃 (กิน)

วาริ ว่องโรปกรณ์ (2019, น. 1648-1651) แจกแจงว่าคำแยกประธานคือ คำที่มีการสร้างคำ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปกริยาที่ตามด้วยกรรม (动宾式) 2. รูปกริยาที่ตามด้วยส่วนเสริมกริยา (动补式) 3. รูปภาคประธานตามด้วยภาคแสดง (主谓式) เช่น 心服 ซึ่งคำใน 3 รูปแบบนี้สามารถมีหน่วยอื่น ๆ เช่น คำคุณศัพท์หรือการณลักษณะมาแทรกกลางระหว่างองค์ประกอบทั้งสองได้

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยของ Zheng Xiaojiao และ วาริ ว่องโรปกรณ์มีการแจกแจงสมาชิกคำแยกประธานแบบกริยา-กริยา เช่น 看见 (เห็น มองเห็น) 听见 (ได้ยิน) และ 出去 (ออกไป) เป็นต้น และคำแยกประธานที่มีการสร้างคำแบบนาม-กริยา เช่น 命苦 (ดวงช่วย ช่วย) 心烦 (เบื่อหน่าย) และ 心服 (เลื่อมใส) ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสร้างคำแบบกริยา-กริยานั้น คำกริยาดำแหน่งที่สองจะทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมกริยาสื่อผลลัพธ์หรือทิศทางให้กับคำกริยาดำแหน่งที่หนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกริยาดำแหน่งที่สองทำหน้าที่เสริมความหมายสื่อผลลัพธ์นั้น Zhu Dexi (1981, p. 13) กล่าวว่า การสร้างคำลักษณะนี้มีข้อจำกัดในการแทรกองค์ประกอบ คือสามารถแทรก “得” และ “不” ได้เท่านั้น โดย “得” และ “不” จะไม่ใช่การแทรกองค์ประกอบในนิยามของคำแยกประธาน แต่เป็นรูปแบบการถ่ายทอดความหมายที่แตกต่างกันจากการจัดหมวดหมู่ไวยากรณ์ที่ต่างกัน กล่าวคือ “看不见” กับ “看得见” ไม่ใช่รูปแบบแทรกที่สื่อความหมายเดียวกันกับ “看见” แต่ “看不见” คือรูปปฏิเสธของ “看得见” ในโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริมกริยาบอกความเป็นไปได้ (可能补语) และ “看见” คือการแสดงความหมายในรูปโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริมกริยาบอกผล (结果补语) ที่มีรูปปฏิเสธคือ “没看见” นอกจากนี้การสร้างคำแบบนาม-กริยา เช่น

² “A” คือ องค์ประกอบส่วนหน้าที่เป็นคำกริยาของคำแยกประธาน

心烦 (心 (ใจ)-烦 (เบื่อหน่าย)) 命苦 (命 (ชีวิต)-苦 (ขม ทุกข์)) จะมีความสัมพันธ์แบบ ประธาน-ภาคแสดง

Zhao (1968, p. 371) กล่าวว่า คำที่มีโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง หากมีรูปแบบ “A.....B” จะมีนัยยะทางความหมายที่ตรงไปตรงมาตามตัวอักษร (Literal sense) หรือ อีกนัยหนึ่งคืออยู่ในลักษณะการอธิบายที่เห็นภาพชัดเจน แต่หากอยู่ในรูปแบบ “AB” จะมีนัยยะทางความหมายการเปรียบเทียบเชิงนามธรรม (Figurative sense) เช่น “我心很烦” (ใจฉัน(มัน)เบื่อหน่ายมาก) อยู่ในรูป “A.....B” จะมีลักษณะอธิบายให้เห็นเป็น รูปธรรม แต่หากกล่าวว่า 我很心烦。 (ฉันเบื่อหน่ายมาก) คำว่า “心烦” ที่อยู่ในรูป “AB” ความหมายหลักจะอยู่ที่คำว่า “烦” (เบื่อหน่าย) ไม่ใช่คำว่า “心” (ใจ)

ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ทราบว่ารูปแบบคำแยกประธานแบบ “AB” และ “A.....B” ของการสร้างคำแบบกริยา-กริยากับนาม-กริยา มีรูปแบบความหมายแตกต่างกัน อาจเป็น เพราะว่ารูปแบบ “AB” และ “A.....B” ของการสร้างคำแบบกริยา-กริยาและคำนาม-กริยา คือการวิเคราะห์และจัดกลุ่มจากประเด็นที่ต่างกัน ต่างจากคำแยกประธานแบบ กริยา-นาม เช่น 报名 (สมัคร) 排队 (ต่อแถว) 生气 (โกรธ) 洗澡 (อาบน้ำ) หรือ 结婚 (แต่งงาน) ที่สื่อความหมายลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบแยก (A.....B) หรือรูปแบบประธาน (AB) จากข้อสังเกตนี้ทำให้ทราบว่า กลุ่มไวยากรณ์ของการสร้างคำ แยกประธานแบบกริยา-นามจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบแยกหรือประธาน ซึ่งต่างจาก การสร้างคำแบบกริยา-กริยาและนาม-กริยาที่อธิบายไปแล้วข้างต้น

ประเด็นนี้รวมถึงคำแยกประธานที่มีการสลับองค์ประกอบกันในรูป “B.....A” ด้วย เนื่องจากการสลับตำแหน่งไม่สามารถสลับได้อย่างอิสระ จะต้องมียอดประกอบทาง ความหมายอื่นร่วมด้วย เช่น 帮忙 (ช่วยงาน) จะไม่สามารถสลับเป็น 忙-帮 ได้ จะต้องเพิ่ม ส่วนประกอบเชิงหน้าที่อื่น ๆ เข้ามาแล้วจะมีลักษณะเป็นประโยคที่มีโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง (主谓结构) โดยประธานมีบทบาทเป็นผู้ถูกกระทำ (受事主语) เช่น 这个忙已经帮好了。 (ธุระชิ้นนี้ได้ช่วยเสร็จเรียบร้อยแล้ว) มีการเสริมหน่วยสรรพนาม 这个 (ชิ้นนี้) หน่วยขยายภาคแสดง 已经 (ได้.....แล้ว (สื่อเหตุการณ์บางอย่างเสร็จสิ้นแล้ว)) และหน่วยเสริมกริยา 好 (เรียบร้อยแล้ว) Zhu Dexi (1981, p. 109) กล่าวว่า ระหว่างประธาน กับภาคแสดงไม่เพียงแต่สามารถเติมคำเสริมน้ำเสียงจำพวก 啊 呢 吧 喔 ได้ ยัง สามารถมีเว้นช่วงว่าง (停顿) ระหว่างหน่วยประธานกับภาคแสดงได้ด้วย ดังนั้นจึง สามารถเกิดรูปประโยค 这个忙啊,已经帮好了。 การมีช่วงว่างนั้นสื่อความไม่ตึงแน่น

ระหว่างกัน จึงกล่าวได้ว่าคำว่า 忙 และ 帮 ในประโยค 这个忙已经帮好了。อาจไม่ใช่ความหมายเดียวกันกับ 帮忙

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปโครงสร้างโดยสังเขปของคำแยกประธานได้ดังนี้

1. “AB” เช่น 他正在排队。
เขากำลังเข้าแถว
2. “A.....B” เช่น 他上了一个小时网。
เขาเล่นอินเทอร์เน็ต 1 ชั่วโมง
3. “AB + A” เช่น 他上网上了一个小时。
เขาเล่นอินเทอร์เน็ต 1 ชั่วโมง
4. “คำบุพบท + คำนาม + AB” เช่น 我向他道歉。
ฉันขอโทษเขา

หลังจากผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมแล้ว ทราบว่าคำแยกประธานคือคำที่สามารถใช้ได้ทั้งรูปแบบแยก (离) และรูปแบบประธาน (合) ผู้วิจัยจะเสนอคุณสมบัติคำแยกประธานที่จะเป็นกรอบการวิเคราะห์คำแยกประธานเพื่อจะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในบทความฉบับนี้ ดังนี้

1. คำแยกประธานคือหน่วยทางไวยากรณ์ที่ประกอบขึ้นจาก 2 องค์ประกอบ “A-B” โดย A และ B แสดงความหมายแทนที่ไม่ได้ทำหน้าที่เสริมความหมายให้หน่วยใดหน่วยหนึ่ง
2. องค์ประกอบ “B” จะไม่สามารถเป็นคำตอบของประโยคคำถาม “A + 什么” ได้
3. องค์ประกอบ “A และ B” ของคำแยกประธานจะสื่อความหมายกว้างเชิงมโนทัศน์
4. การแทรกองค์ประกอบอื่นเข้าไปในคำแยกประธานจะยังไม่มีคุณลักษณะความเป็นประโยคที่สมบูรณ์
5. รูปแบบแยกของคำแยกประธาน “A.....B” จะมีลักษณะต่อไปนี้อย่างน้อย 1 ข้อ
 - 5.1 คำแยกประธานสามารถมีตัวบ่งชี้สถานการณ์ลักษณะ “了 着 过” หรือหน่วยอื่นที่มีความหมายสถานการณ์ลักษณะมาแทรกระหว่างได้
 - 5.2 คำแยกประธานสามารถมีหน่วยขยายคำนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ ลักษณะนาม คำบอกจำนวน มาแทรกระหว่างได้

2.2 ลักษณะทางโครงสร้างของการปรากฏคำนามที่ทำหน้าที่กรรมของ คำกริยา

จากรูปแบบการสร้างคำแยกประธานโดยพิจารณาจากโครงสร้าง ผู้วิจัยมองว่าคำนามที่เป็นองค์ประกอบส่วนหลังคือ ตัวรับกริยาที่อยู่ตำแหน่งก่อนหน้า ทำให้คำนามมีลักษณะเป็น “กรรม” ของคำกริยาอันเป็นองค์ประกอบส่วนหน้า พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2560, น. 306) นิยามคำว่า “กรรม” (Object) ว่าเป็นนามวลีที่เป็นส่วนประกอบของประโยค ทำหน้าที่เป็นผู้รับหรือผู้ถูกกระทำของกริยา แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือกรรมตรงและกรรมรอง กริยาที่มีทั้งกรรมตรงและกรรมรองจะเรียกว่า กริยาทวิกรรม (Bitransitive Verb)

สำหรับการอนุญาตให้ปรากฏกรรมของคำกริยานั้น วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2532, น. 52-53) ได้ใช้กรอบประโยคทดสอบคำกริยาที่สัมพันธ์กับจำนวนคำนามที่ปรากฏร่วมคำกริยาที่อนุญาตให้มีกรรมปรากฏได้จะปรากฏในกรอบทดสอบ 2 ประเภทคือ คำกริยาที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง “X” ในกรอบทดสอบ “นาม X นาม แล้ว” และ “นาม กำลัง X นาม” จะเรียกว่าเป็น “กริยากรรม” เช่น น้ำทำกับข้าวแล้ว น้ำกำลังทำกับข้าวตามลำดับ และคำกริยาที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง X ในกรอบทดสอบ “นาม X นาม นาม แล้ว” และ “นาม กำลัง X นาม นาม” จะเรียกว่าเป็น “กริยาทวิกรรม” เช่น ครูบอกคะแนนนักเรียนแล้ว และ ครูกำลังบอกคะแนนนักเรียน ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามกรอบการทดสอบคำกริยาที่อิงจากจำนวนคำนามที่มาปรากฏร่วมเบื้องต้น มีส่วนที่สอดคล้องกับโครงสร้างอาร์กิวเมนต์ (argument structure) Olga (2014, p. 1) กล่าวว่า โครงสร้างอาร์กิวเมนต์เป็นหนึ่งในแนวคิดพื้นฐานของภาษาศาสตร์สมัยใหม่ อันว่าด้วยจำนวนหน่วยนามที่คำกริยาอนุญาตให้ปรากฏร่วมด้วยได้ โดยจะวิเคราะห์ผ่าน 2 มุมมอง ได้แก่ มุมมองทางวากยสัมพันธ์และมุมมองด้านอรรถศาสตร์ เมื่อพิจารณาจากกรอบทดสอบสามารถอนุมานได้ว่าคำแยกประธานมีรูปแบบการสร้างคำที่เกิดจากคำกริยากรรมมาเป็นองค์ประกอบส่วนหน้า และมีคำนามมาทำหน้าที่กรรมเป็นองค์ประกอบส่วนหลัง แต่ในการสื่อสารบางบริบทผู้วิจัยพบว่า มีหน่วยท้ายมาปรากฏต่อท้ายคำแยกประธาน จนอาจมองว่าหน่วยท้ายดังกล่าวเป็น “กรรม” ซ้อนในระดับประโยค เหตุเพราะมีปรากฏการณ์ทางภาษาเช่นนี้จึงนำมาสู่การวิจัยลักษณะทางความหมายคำแยกประธานที่อนุญาตให้มีหน่วยท้ายที่ลักษณะคล้ายกรรมมาปรากฏและรูปแบบความหมายของหน่วยท้ายที่มาปรากฏร่วมกับคำแยกประธาน

หากว่าด้วยคำกริยาทวิกรรม ในภาษาจีนจะมีการเรียงตัวของคำนามที่ทำหน้าที่กรรมสองตำแหน่งติดกัน เช่น 给弟弟一支笔 (ให้ปากกาน้องชาย 1 ด้าม) 教我们英语 (สอนภาษาอังกฤษพวกเรา) 问你一道题 (ถามคำถามเธอ 1 ข้อ) Ma Zhen (2009, p. 75) กล่าวว่า กรรมของกริยาทวิกรรมจะมีกรรมหนึ่งตำแหน่งสื่อคน อีกหนึ่งตำแหน่งสื่อสิ่งของ กรรมที่มีตำแหน่งติดกับคำกริยาจะเรียกว่า “กรรมรอง” (间接宾语) ส่วนกรรมที่อยู่ด้านหลังกรรมรองจะเรียกว่า “กรรมตรง” (直接宾语) ดังนั้นหากอิงตามประโยคตัวอย่าง 教我们英语 (สอนภาษาอังกฤษพวกเรา) “我们” (พวกเรา) เป็นกรรมรอง “英语” (ภาษาอังกฤษ) เป็นกรรมตรง การลำดับตำแหน่งคำนี้จะแตกต่างจากภาษาไทย กล่าวคือในภาษาไทยจะวางตำแหน่งกรรมตรงกรรมรองสลับตำแหน่งกับภาษาจีน ดังนั้นในประโยค “สอนภาษาอังกฤษพวกเรา” คำว่า “ภาษาอังกฤษ” จึงเป็นกรรมตรงส่วน “พวกเรา” เป็นกรรมรอง อย่างไรก็ตามรูปแบบความหมายกรรมตรงและกรรมรองของทั้งสองภาษานี้จะมีสิ่งหนึ่งที่ตรงกันคือ กรรมตรงมักจะสื่อสิ่งของและกรรมรองมักจะสื่อสิ่งมีชีวิต

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยรวบรวมคำแยกประสมจากตำราการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) รูปแบบใหม่ระดับ 1-9 (国际中文教育中文水平等级标准 (Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education)) เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และยังเป็นรายการคำศัพท์ที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาจีนสำหรับผู้เรียนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ หลังจากรวบรวมจำนวนคำแยกประสมจากรายการคำศัพท์แล้ว จะนำไปวิเคราะห์ด้วยคุณสมบัติคำแยกประสมต้นแบบ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำคำแยกประสมที่สัมพันธ์กับเกณฑ์คุณสมบัติคำแยกประสมมาสืบค้นการปรากฏหน่วยท้ายจากคลังข้อมูลภาษาของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง (北京语言大学语料库) ต่อไป

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้

3.2.1 รวบรวมข้อมูลและทบทวนวรรณกรรม

- 1) ศึกษานิยามและคุณลักษณะคำแยกประสมเพื่อกำหนดเป็นกรอบคุณสมบัติ

2) รวบรวมคำแยกประธานจากตำราการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) รูปแบบใหม่ระดับ 1-9 จำนวน 498 คำ แล้วนำจำนวนคำแยกประธานดังกล่าวไปวิเคราะห์ตามกรอบคุณสมบัติที่ได้จากข้อ (1) ซึ่งมีคำแยกประธานที่มีคุณสมบัติครบทั้งหมดจำนวน 467 คำ หลังจากนั้นนำคำแยกประธานกลุ่มนี้ไปสืบค้นการปรากฏหน่วยท้ายที่มีลักษณะเป็นคำนามในคลังข้อมูลภาษาของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง ซึ่งจะค้นหาในหมวด “多领域” (คลังพื้นที่ขนาดกว้าง) เพื่อการพิจารณาประโยชน์จากหลากหลายแหล่งรูปแบบข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการสืบค้นตามวิธีการใช้งานของคลังข้อมูลภาษาคือ “คำแยกประธาน + nr, r” เพื่อสืบค้นหน่วยท้ายที่เป็นบุคคลและหน่วยสรรพนาม “คำแยกประธาน + N” เพื่อสืบค้นหน่วยท้ายที่เป็นคำนามทั่วไป “คำแยกประธาน + m q” เพื่อสืบค้นหน่วยท้ายที่เป็นหน่วยลักษณนามและจำนวน “คำแยกประธาน + s” เพื่อสืบค้นหน่วยท้ายที่เป็นหน่วยบอกสถานที่ และ “อื่น ๆ”

3.2.2 วิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลการปรากฏหน่วยท้ายของคำแยกประธานมาจัดกลุ่มลักษณะของหน่วยท้ายที่สามารถปรากฏต่อท้ายคำแยกประธานได้ว่าสามารถจัดกลุ่มได้เป็นประเภทไหนบ้าง

2) วิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแยกประธานเมื่อมีหน่วยท้ายปรากฏว่าสามารถเทียบเคียงได้กับหน่วยใดในไวยากรณ์ได้บ้าง

3.2.3 สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจในระหว่างการทำวิจัยขั้นนี้

4. ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของวิจัยขั้นนี้คือ ศึกษารูปแบบของหน่วยท้ายที่ปรากฏท้ายคำแยกประธานและลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแยกประธานเมื่อมีการปรากฏหน่วยท้าย ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1 รูปแบบของหน่วยท้ายที่ปรากฏหลังคำแยกประธาน

จากการศึกษาพบว่า หน่วยท้ายหลังคำแยกประธานมี 3 รูปแบบ ดังนี้

4.1.1 หน่วยท้ายคำแยกประธานเป็นคำนามหรือนามวลี

หากพิจารณาว่าคำแยกประธานคือคำที่ประกอบขึ้นจากคำกริยา-คำนาม (V-N)³ จะมีคำนาม (N) อีกหนึ่งตำแหน่งมาปรากฏท้าย โดยจะอยู่ในรูปโครงสร้าง “V₁N₁ + N₂” ซึ่งคำนามตำแหน่งที่สอง (N₂) นี้สามารถสื่อได้ 4 รูปแบบ คือ

1) สื่อสิ่งมีชีวิต

คำนามที่ปรากฏท้ายคำแยกประธานในกลุ่มนี้คือหน่วยนามที่เป็นสิ่งมีชีวิตโดยอาจจะเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ คำแยกประธานที่ร่วมสื่อความกับคำนามประเภทนี้สามารถเป็นคำแสดงความหมายด้านสภาพจิตใจหรืออารมณ์ได้ ประโยคตัวอย่างเช่น

- (16) 谁都不会生气他。
ใครก็ไม่น่าจะโกรธเขา

- (17) 姐姐很担心你。
พี่สาวเป็นห่วงเธอมาก

คำว่า 他 (เขา) และ 你 (เธอ) ของประโยคตัวอย่างที่ (16)-(17) เป็นคำนามสื่อบุคคลที่ปรากฏท้ายคำแยกประธาน 生气 (โกรธ) และ 担心 (เป็นห่วง) ที่แสดงความหมายด้านอารมณ์ความรู้สึก นอกจากนี้ลักษณะความหมายของคำแยกประธานในกลุ่มนี้ยังสามารถเป็นความหมายเชิงการกระทำได้ดังประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

- (18) 我真的很想帮忙他们。
ฉันอยากช่วยงานพวกเขาจริง ๆ
- (19) 救命一只蜜蜂叮在挂历上。
ช่วย (ชีวิต) ผึ้งตัวหนึ่งที่ติดอยู่บนปฏิทิน

คำว่า 他们 (พวกเขา) และ 蜜蜂 (ผึ้ง) ของประโยคตัวอย่างที่ (18)-(19) เป็นคำนามสื่อบุคคลและสัตว์ตามลำดับที่มาปรากฏท้ายคำแยกประธาน 帮忙 (ช่วยงาน) และ 救命 (ช่วยชีวิต) ที่มีความหมายสื่อการกระทำ

³ อิงจากองค์ประกอบคำแยกประธานที่กล่าวก่อนหน้า คำกริยา (V) คือองค์ประกอบส่วนหน้าหรือ “A” และคำนาม (N) คือองค์ประกอบส่วนหลังหรือ “B”

2) สื่อสิ่งไม่มีชีวิต

คำนามที่ปรากฏท้ายคำแยกประธานนี้คือหน่วยนามที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต จำพวกสิ่งของ คำนามเฉพาะ วันเวลา หรือนามเรียกทั่วไป เช่น

- (20) 打包 夜宵 给我的都是好人。
ห่อม้อตึกให้ฉันล้วนเป็นคนดีทั้งนั้น
- (21) 曾经是妇科医生,后转学中医。
เคยเป็นสูตินรีแพทย์ ภายหลังเปลี่ยน (มา) เป็นแพทย์แผนจีน
- (22) 开业那天是好日子呀!
วันนั้นที่เปิดกิจการนับว่าเป็นวันดีเลยนะ

คำว่า 夜宵 (ม้อตึก) 中医 (แพทย์แผนจีน) และ 那天 (วันนั้น) ของประโยค ตัวอย่างที่ (20)-(22) เป็นคำนามไม่มีชีวิตที่ปรากฏท้ายคำแยกประธาน 打包 (ห่อ) 转学 (เปลี่ยนไปเรียน) และ 开业 (เปิดกิจการ) ตามลำดับ

3) สื่อสถานที่

คำนามที่ปรากฏท้ายสามารถเป็นหน่วยนามสื่อสถานที่ได้ ซึ่งหน่วยนามสื่อสถานที่นี้จะแตกต่างจากกลุ่มนามไม่มีชีวิต เนื่องจากคำนามสื่อสถานที่จะไม่มีลักษณะความหมาย “ผู้ถูก” เหมือนกับกลุ่มประเภทสิ่งไม่มีชีวิตบางหน่วย ทำให้กลุ่มสื่อสถานที่มีความแตกต่างจากคำนามไม่มีชีวิต ประโยคตัวอย่างหน่วยท้ายสื่อสถานที่ เช่น

- (23) 留学 这个城市, 你准备好了吗?
ไปเรียน (ต่างประเทศ) ที่เมืองนี้ เธอเตรียมตัวแล้วหรือยัง

นามวลี 这个城市 (เมืองนี้) เป็นนามวลีสื่อสถานที่ที่ปรากฏท้ายคำแยกประธาน 留学 (เรียนต่อต่างประเทศ) โดย 这个城市 (เมืองนี้) มีลักษณะทางความหมายสื่อจุดหมายให้กับคำแยกประธานด้านหน้า

4) สื่อจำนวน

รูปแบบคำนามที่ปรากฏท้ายคำแยกประธานในกลุ่มนี้มีความหลากหลายโดยส่วนใหญ่แล้วจะพบกับนามวลีที่ปรากฏร่วมกับตัวเลขและคำลักษณนามที่ร่วมสื่อความหมายในหลายมิติ เช่น เวลา จำนวน ความถี่ ตัวอย่างเช่น

- (24) 早安沈阳!上课 10 分钟了我才起床。
สวัสดิ์ตอนเช้าเส้นหยาง เรียน (ไปแล้ว) 10 นาที ฉันเพิ่งจะตื่น
- (25) 今天考试四门课程,忙得顾不上去食堂吃饭。
วันนี้สอบ 4 วิชา ยิ่งจนไม่มีเวลาไปกินข้าวที่โรงอาหาร
- (26) 这两天打车三次。
ในสองวันนี้ นั่งรถ 3 ครั้ง

ประโยคตัวอย่างที่ (24)-(26) มีนามบอกจำนวน “10 分钟” (10 นาที) “四门” (4 วิชา) “三次” (3 ครั้ง) ที่สื่อระยะเวลา จำนวน และความถี่ปรากฏท้ายคำแยกประธาน 上课 (เรียนหนังสือ) 考试 (สอบ) และ 打车 (นั่งรถ) ตามลำดับ

4.1.2 หน่วยท้ายคำแยกประธานเป็นภาคแสดง

คำแยกประธานที่มีภาคแสดงเป็นคำกริยาหรือคำคุณศัพท์มาปรากฏท้ายจะอยู่ในรูปโครงสร้าง “ $V_1N_1 + \text{Predicate}$ ” หน่วยท้ายคำแยกประธานประเภทนี้สามารถสื่อความหมายได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1) สื่อการกระทำ

หน่วยท้ายนี้ในกลุ่มนี้จะเป็นภาคแสดงที่เป็นกริยาลีเชิงการกระทำ เช่น

- (27) 今天我要打车回家。
วันนี้ฉันจะนั่งรถกลับบ้าน
- (28) 转身拜谢那公公。
หันกลับหลังการวะขอบคุณพ่อสามี

คำว่า 回家 (กลับบ้าน) และ 拜谢 (คารวะขอบคุณ) ของประโยคตัวอย่างที่ (27) และ (28) คือคำกริยาสื่อการกระทำบอกวัตถุประสงค์ที่มาปรากฏต่อท้ายคำแยกประธาน 打车 (นั่งรถ) และ 转身 (หันกลับหลัง) ตามลำดับ

2) สื่อการเสริมความ

หน่วยท้ายนี้จะปรากฏแสดงที่ไม่ได้สื่อการกระทำ แต่สื่อความหมายอื่น ๆ ที่มาทำหน้าที่เสริมความหมายคำแยกประธาน ตัวอย่างเช่น

- (29) 毕业这么久了,太想你了。
เรียนจบมานานขนาดนี้แล้ว คิดถึงเธอเหลือเกิน

สรรพนามวลีภาษาจีน 这么久 (นานขนาดนี้) คือหน่วยที่มาเสริมความหมายด้านระยะเวลาของคำแยกประธาน 毕业 (เรียนจบ)

3) สื่อปฏิเสธ

หน่วยท้ายนี้คือภาคแสดงที่เป็นรูปปฏิเสธมาปรากฏท้ายคำแยกประธาน ตัวอย่างเช่น

- (30) 他怀疑这个小女人因为求婚不成,开始想要谋害他。
เขาสงสัยว่าผู้หญิงคนนี้นี้เนื่องจากขอหมั้นไม่สำเร็จ (จึง)เริ่มวางแผนทำร้ายเขา

หน่วยปฏิเสธ 不成 (ไม่สำเร็จ) คือหน่วยที่ปรากฏต่อท้ายคำแยกประธาน 求婚 (ขอหมั้น) ที่แสดงผลลัพธ์ของคำแยกประธาน

4.1.3 หน่วยท้ายคำแยกประธานเป็นอนุประโยค

คำแยกประธานที่มีหน่วยท้ายเป็นอนุประโยคจะอยู่ในรูปโครงสร้าง “ประธาน-ภาคแสดง” ตัวอย่างเช่น

- (31) 吃惊我报过名,没选上。
ประหลาดใจที่ฉันสมัครไปแล้ว (แต่) ไม่ได้ถูกเลือก

- (32) 做梦自己快死了。
ฝันว่าตัวเองใกล้จะเสียชีวิตแล้ว

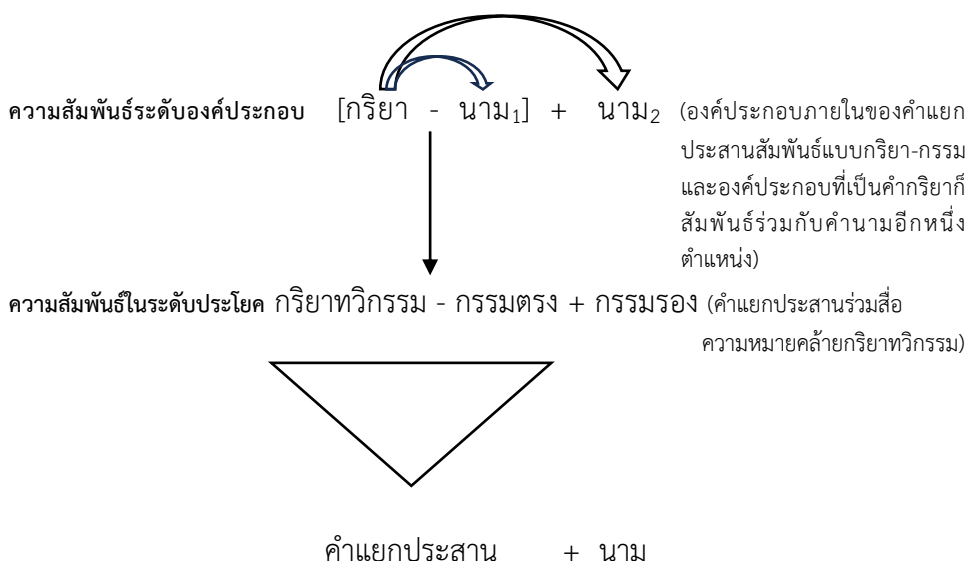
จากประโยคที่ (31) และ (32) จะมีหน่วยท้ายคำแยกประธานคือ 我报过名 (ฉันสมัครไปแล้ว) และ 自己快死了 (ตัวเองใกล้จะเสียชีวิตแล้ว) ที่เป็นอนุประโยคมาทำหน้าที่กรรมของคำแยกประธาน 吃惊 (ประหลาดใจ) กับ 做梦 (ฝัน) ตามลำดับ

4.2 การเทียบคำแยกประธานเป็นหน่วยอื่นในไวยากรณ์เมื่ออิงจากรูปประโยคที่ปรากฏ

จากการศึกษาหน่วยท้ายที่สามารถปรากฏหลังคำแยกประธานได้นั้น หากพิจารณาในระดับประโยคที่มีคำแยกประธานเป็นส่วนประกอบจะสามารถเทียบเคียงคำแยกประธานได้เป็นหน่วยทางไวยากรณ์อื่นได้ดังต่อไปนี้

4.2.1 คำแยกประธานมีลักษณะคล้ายกริยาวิกรรม

คำแยกประธานที่คำกริยาที่เป็นองค์ประกอบตำแหน่งที่หนึ่งมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับองค์ประกอบตำแหน่งที่สองที่เป็นคำนาม และยังสัมพันธ์ไปถึงหน่วยท้ายที่เป็นคำนามตำแหน่งที่สองด้วย เนื่องจากหากมองลักษณะทางวากยสัมพันธ์ในระดับประโยค จะทำให้คำแยกประธานนี้มีลักษณะคล้ายกริยาวิกรรม รูปแบบของหน่วยท้ายของคำแยกประธานกลุ่มนี้มักเป็นคำนามสื่อสิ่งมีชีวิต หากเขียนเป็นแผนผังทางวากยสัมพันธ์จะแสดงได้ตามแผนภาพด้านล่าง

ประโยคตัวอย่าง เช่น

- (33) 我真的很想**帮忙**他们。
ฉันอยาก**ช่วยเหลือ**พวกเขามากจริง ๆ
- (34) **救命**一只蜜蜂叮在挂历上。
ช่วย (ชีวิต) ผึ้งตัวหนึ่งที่ติดอยู่บนปฏิทิน

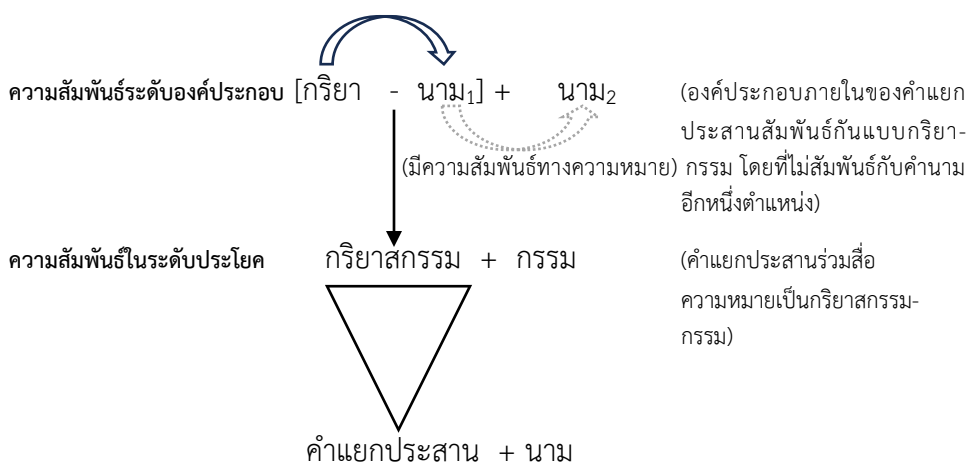
จากประโยคตัวอย่างนี้ เมื่อแยกองค์ประกอบความสัมพันธ์ทางความหมายจะสามารถสื่อความได้ว่า“帮-忙”(ช่วย-งาน)และ“帮-他们”(ช่วย-พวกเขา)แต่หากเรียงลำดับตามโครงสร้างคำแยกประธานจะได้รูปประโยคคือ 帮他们(的)忙。(ช่วยงานพวกเขา)และ救蜜蜂(的)命。(ช่วยชีวิตผึ้ง) ซึ่งมีรูปแบบการลำดับคำเหมือนกับรูปโครงสร้างภาษาจีนที่มีกริยาทวิกรรมเป็นส่วนประกอบคือ“กริยาทวิกรรม + กรรมรอง + กรรมตรง”เช่น 教我们英语(สอนภาษาอังกฤษพวกเรา) ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดคำแยกประธานที่มีคุณลักษณะเช่นนี้ในระดับประโยคมีลักษณะคล้ายกริยาทวิกรรม นามหรือนามวลีที่มาปรากฏท้ายในกลุ่มนี้มักเป็นนามสื่อสิ่งมีชีวิตและคำแยกประธานกลุ่มนี้มักเป็นคำแยกประธานที่คำกริยาที่อยู่ตำแหน่งที่หนึ่งมีความหมายต้นเค้าและสามารถสื่อความหมายสัมพันธ์กับคำนามที่เป็นองค์ประกอบส่วนหลังได้ เช่น 见面 (เจอหน้า) 请假 (ขอลา) 请客 (เลี้ยงแขก) เป็นต้น

4.2.2 คำแยกประธานมีลักษณะคล้ายกริยากรรม

คำแยกประธานที่เมื่ออยู่ในรูปประโยคจะมีหน่วยท้ายที่ทำหน้าที่กรรมมาเป็นส่วนประกอบ โดยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในของคำแยกประธานกลุ่มนี้ มี 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่คำแยกประธานมีลักษณะเป็นกริยากรรมทั้งระดับองค์ประกอบภายในและระดับรูปประโยค กล่าวคือ องค์ประกอบภายในที่เป็นคำกริยาสัมพันธ์กับคำนามเพียงแค่หนึ่งตำแหน่ง แต่คำนามทั้งสองตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางความหมายลักษณะใดลักษณะหนึ่งระหว่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในระดับประโยค คำแยกประธานนั้นร่วมแสดงความหมายคล้ายกริยากรรมที่มีหน่วยท้ายเป็นคำนามหนึ่งตำแหน่ง ดังแผนผังด้านล่าง

ประโยคตัวอย่าง เช่น

- (35) 谁都不会生气他。
ใครก็น่าจะไม่โกรธเขาหรอก

ประโยคตัวอย่างที่ (35) นี้ คือคำแยกประสม 生气 (โกรธ) โดยมีหน่วยท้ายคือ 他 (เขา) หากพิจารณาจากรูปแบบความสัมพันธ์ภายในจะพบว่า 生 (เกิด) จะสัมพันธ์กับ 气 (อารมณ์โมโห) คือ “การเกิดอารมณ์โมโห” โดยกริยา 生 (เกิด) ไม่สัมพันธ์กับหน่วยท้าย 他 (เขา) แต่หน่วยท้ายนี้สัมพันธ์กับ 气 (อารมณ์โมโห) ที่เป็น “ตัวรับอารมณ์โมโห”

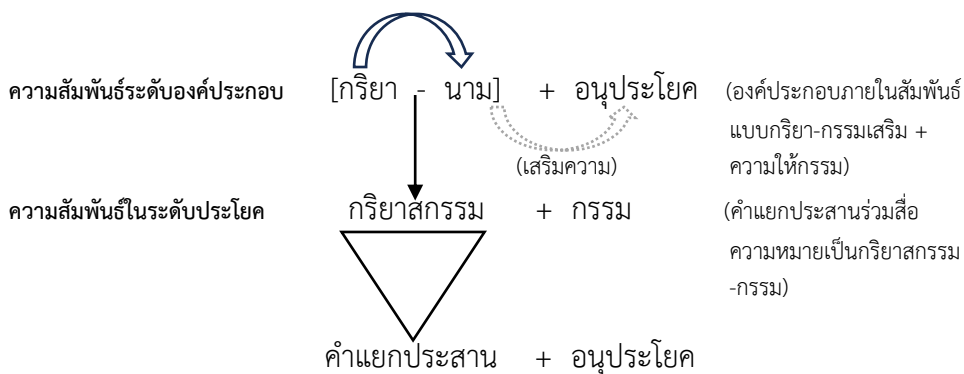
อนึ่ง จากประโยคตัวอย่างข้างต้น หากเรียงลำดับตามรูปโครงสร้างตามหลักไวยากรณ์คำแยกประสมคือ “生他气” (โกรธเขา) จะยังคงสื่อความว่า “生-气” (เกิด-อารมณ์โมโห) แต่ไม่ใช่ “生-他” (เกิด-เขา) แตกต่างจากกลุ่ม 4.2.1 อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในระดับประโยค คำแยกประสมนี้สามารถเป็นนามสื่อสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต สื่อจำนวนและสถานที่ปรากฏเป็นหน่วยท้าย จึงทำให้คำแยกประสมนี้มีลักษณะคล้ายกริยากรรม คำแยกประสมที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเช่นนี้ เช่น 保密 (เก็บความลับ) 握手 (จูมมือ) 点名 (เช็คชื่อ) 担心 (กังวล) 转学 (เปลี่ยน (ไป) เรียน) เป็นต้น

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่คำแยกประธานที่ในระดับประโยคมีลักษณะเป็นกริยากรรม โดยมีอนุประโยคปรากฏเป็นหน่วยท้าย ทำหน้าที่กรรม Zhu Dexi (1982, pp. 70-71) และ Huang Borong and Liao Xudong (2017, p. 64) เสนอว่า อนุประโยคสามารถเป็นกรรมได้ หรือในไวยากรณ์จีนเรียกว่า “主谓结构作宾语” Zhu Dexi กล่าวว่า คำกริยาที่สามารถมีอนุประโยคมาทำหน้าที่กรรมได้นั้นจะเรียกว่าโดยรวมว่าเป็น “คำกริยาที่สามารถมีภาคแสดงต่อท้ายได้” หรือ “谓宾动词”

ผู้วิจัยพบว่าคำแยกประธานที่สามารถมีอนุประโยคมาเป็นหน่วยปรากฏท้ายได้ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 2.1 คือคำแยกประธานที่องค์ประกอบภายในมีความสัมพันธ์แบบกริยา-กรรม ตามรูปความหมายที่ชัดเจน โดยมีอนุประโยคเป็นหน่วยท้ายทำหน้าที่กรรมในการเสริมความ ขณะเดียวกันหากพิจารณาระดับประโยค คำแยกประธานจะร่วมกันสื่อความเป็นกริยากรรม และมีอนุประโยคที่ปรากฏท้ายทำหน้าที่เป็นกรรมของคำแยกประธาน ดังแผนภาพต่อไปนี้

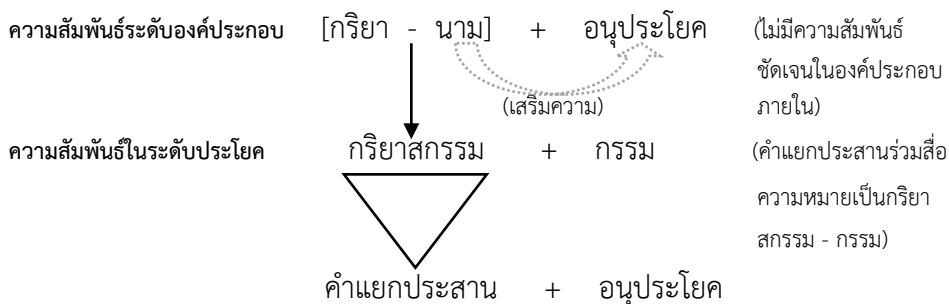

ประโยคตัวอย่าง เช่น

- (36) 你生气妈妈上班不陪你是吗?
เธอโกรธแม่ที่เข้างานแล้วไม่ไปเป็นเพื่อนใช่ไหม

คำแยกประธานของประโยคตัวอย่างที่ (36) ที่องค์ประกอบภายในมีความสัมพันธ์ระหว่าง “生 (เกิด) - 气 (อารมณ์โมโห)” แต่กริยา 生 (เกิดขึ้น) ไม่สัมพันธ์กับอนุประโยค “妈妈上班不陪你是吗” (แม่ทำงานแล้วไม่ไปเป็นเพื่อนใช่ไหม) แต่อนุประโยคดังกล่าวคือการเสริมความให้กับ 气 (อารมณ์โมโห) ว่า “โมโหหรือโกรธ” เรื่องอะไร หากพิจารณาระดับประโยค คำแยกประธาน 生气 (โกรธ) ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมและมีหน่วยท้ายที่เป็นอนุประโยคมาทำหน้าที่กรรมของคำแยกประธาน ประโยคตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น 担心收入减少。(กังวลใจที่รายได้ลดลง) 出门楼下遇到一女人在嚎哭! (ออกไปจากชั้นล่างเจอผู้หญิงคนหนึ่งร้องไห้โฮ) เป็นต้น

รูปแบบที่ 2.2 คือ คำแยกประธานที่องค์ประกอบภายในส่วนใดส่วนหนึ่งสูญเสียความหมายต้นเค้ากลายเป็นความหมายนามธรรมจนส่งผลให้ความสัมพันธ์กริยา-กรรมไม่ชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาจากระดับประโยค องค์ประกอบทั้งสองส่วนร่วมกันแสดงความหมายเทียบเคียงได้กับคำกริยากรรม โดยมีอนุประโยคที่เป็นหน่วยท้ายมาทำหน้าที่กรรมของคำแยกประธาน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ประโยคตัวอย่าง เช่น

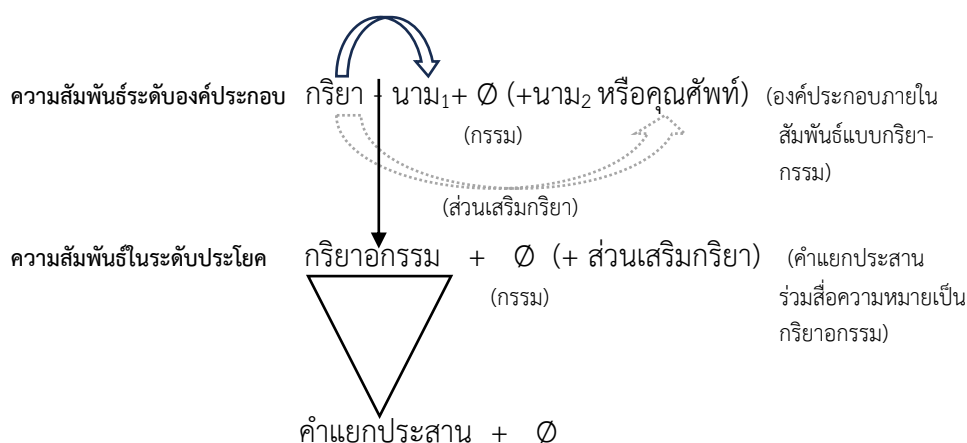
- (37) 吃惊我报过名,没选上。
ประหลาดใจที่ฉันสมัครไปแล้ว (แต่) ไม่ได้ถูกเลือก

คำแยกประธานของประโยคตัวอย่างที่ (37) มีองค์ประกอบภายในคือ “吃 (กิน)- 惊 (หวาดกลัว สะเทือน)” โดยกริยา 吃 (กิน) สูญเสียความหมายต้นเค้าเชิงรูปธรรมแล้ว ดังนั้นจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง 吃 (กิน)- 惊 (หวาดกลัว สะเทือน) อาจเป็นการสื่อ

ความเชิงมโนทัศน์ เมื่อพิจารณาระดับประโยคแล้ว คำแยกประธาน 吃惊 (ประหลาดใจ) ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมโดยมีอนุประโยคที่ปรากฏท้ายมาทำหน้าที่กรรม ประโยคตัวอย่างอื่น เช่น 什么时候才能学会不插嘴别人家私事呢? (เมื่อไหร่ถึงจะเรียนรู้ที่จะไม่พูดแทรกเรื่องส่วนตัวของครอบครัวคนอื่นนะ) 做梦有人打电话给我。(ฝันว่ามีคนโทรศัพท์หาฉัน) เป็นต้น

4.2.3 คำแยกประธานมีลักษณะคล้ายกริยากรรม

คำแยกประธานที่ในระดับองค์ประกอบมีความสัมพันธ์แบบกริยา-กรรม แต่ในระดับประโยคคำแยกประธานกลุ่มนี้จะไม่มีหน่วยใดมาปรากฏท้ายแล้ว ยกเว้นนามหรือนามวลีสื่อระยะเวลาที่มาปรากฏท้ายที่จะไม่นับว่าเป็นกรรมของคำแยกประธาน เนื่องจากหากเรียงลำดับประโยคเป็นรูปโครงสร้างคำแยกประธาน “A หน่วยนามสื่อระยะเวลา B” แล้ว หน่วยนามสื่อระยะเวลานั้นจะสัมพันธ์กับองค์ประกอบ “A” ที่เป็นคำกริยา ฉะนั้น หน่วยนามสื่อเวลานี้จะทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมกริยาบอกจำนวน (数量补语) ด้วยเหตุนี้ หน่วยนามสื่อระยะเวลาจะไม่นับว่าเป็นกรรมของคำแยกประธานในระดับประโยค ดังแผนผังต่อไปนี้

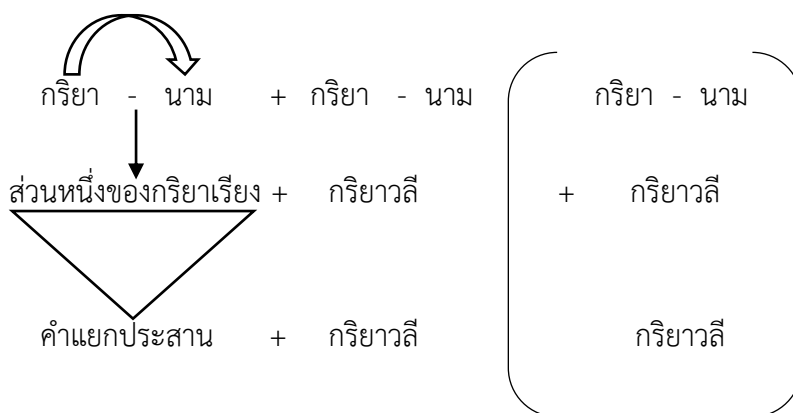
ประโยชน์ตัวอย่าง เช่น

- (38) 毕业两年多,问自己得到了些什么?
เรียนจบมาสองปีกว่า ถามตัวเองว่าได้รับอะไรมาบ้าง

ประโยคตัวอย่างที่ (38) มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในคือ “毕 (จบ สิ้นสุด) - 业 (การศึกษา)” สื่อความหมายว่า “จบการศึกษา” แต่หน่วยนาม 两年多 (สองปีกว่า) ที่มาปรากฏท้ายนั้นสัมพันธ์กับคำกริยา 毕 (จบ สิ้นสุด) โดย 两年多 (2 ปีกว่า) สัมพันธ์กับ 毕 (จบ สิ้นสุด) ฉะนั้นสามารถพิจารณาให้ 两年多 (2 ปีกว่า) เป็นส่วนเสริมกริยาบอกจำนวน (数量补语) ให้กับคำกริยาดำเน่่งก่อนหน้าได้ ประโยคตัวอย่างอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น 没想到, 她中毒这么深。 (คิดไม่ถึงว่าหล่อนจะถูกพิษหนักขนาดนี้) ที่ “这么深” (หนักขนาดนี้) คือคุณศัพท์วลีทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมกริยาบอกระดับ (程度补语) และ 一小时内叹气 20 多次。 (ถอนหายใจ 20 กว่าครั้งในเวลาหนึ่งชั่วโมง) ที่ “20 多次” (20 กว่าครั้ง) ทำหน้าที่เป็นส่วนเสริมกริยาบอกจำนวน (数量补语)

4.2.4 คำแยกประธานเป็นส่วนหนึ่งของกริยาเรียง

คำแยกประธานที่มีองค์ประกอบภายในแบบกริยา-กรรม แล้วมีหน่วยท้ายเป็นกริยาวลี หากพิจารณาในระดับประโยคจะพบว่า คำแยกประธานกับกริยาวลีที่เป็นหน่วยท้ายมีสถานะเท่ากัน ไม่มีหน่วยใดเป็นส่วนเสริม ส่วนขยาย หรือเป็นผู้รับให้กับอีกหน่วยหนึ่ง ลักษณะดังกล่าวนี้คือคุณสมบัติของหน่วยสร้างกริยาเรียง สามารถแสดงแผนผังได้ดังนี้

ประโยคตัวอย่างเช่น

- (39) 今天我要打车回家。
วันนี้ฉันจะนั่งรถกลับบ้าน

องค์ประกอบภายในคำแยกประธานคือความสัมพันธ์ระหว่าง “打 (นั่ง)-车 (รถ)” ร่วมสื่อความหมายเป็นคำแยกประธาน 打车 (นั่งรถ) ที่มีกริยาวิลี 回家 (กลับบ้าน) มาเป็นหน่วยท้าย แต่เมื่อพิจารณาระดับประโยคพบว่า กริยาวิลี 回家 (กลับบ้าน) เป็นการกระทำที่มีสถานะเท่ากันกับคำแยกประธานที่เป็นกริยาวิลีตำแหน่งที่หนึ่ง โดยไม่มีคำเชื่อมมาแทรกระหว่าง ดังนั้นความสัมพันธ์ของคำแยกประธานกับหน่วยท้ายที่เป็นกริยาวิลีที่มีลักษณะเช่นนี้สามารถวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ ประโยคตัวอย่างคำแยกประธานที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น 他放假回家练车。(เขาปิดเทอมกลับบ้านหัดขับรถ) 转身拜谢那公公。(หันกลับหลังไหว้ขอบคุณพ่อสามี) เป็นต้น

5. อภิปรายผลการศึกษา

แม้ Mateja (2016) จะกล่าวว่า ต้องแทรกหน่วยอื่นเข้าไประหว่างองค์ประกอบส่วนหน้าและส่วนหลังเพื่อจะทำให้คำแยกประธานเป็นที่ยอมรับทางไวยากรณ์ในระดับประโยค แต่ผู้วิจัยพบการใช้คำแยกประธานในบริบทที่ปรากฏหน่วยท้าย จึงนำมาซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ จากการศึกษาแม้จะพบว่าคำแยกประธานมีการปรากฏหน่วยท้ายในลักษณะต่าง ๆ แต่หน่วยท้ายทั้งหมดที่มาปรากฏหลังคำแยกประธานนั้น ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่าด้วยความสัมพันธ์ภายในคำแยกประธานที่สัมพันธ์ร่วมกับหน่วยท้าย ทำให้ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ระดับประโยคเปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาหน่วยท้ายคำแยกประธานและการศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแยกประธานที่มีหน่วยท้ายมาปรากฏนั้น หากหน่วยท้ายคำแยกประธานเป็นคำนามสื่อสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์หรือสัตว์จะมีแนวโน้มทำให้คำแยกประธานมีลักษณะเป็นคำกริยาทวิกรรมภายใต้เงื่อนไขความสัมพันธ์คำแยกประธานสัมพันธ์กับคำนามทั้งสองตำแหน่ง จะเข้ารูปโครงสร้าง “กริยา + นาม + นาม” ซึ่งรูปโครงสร้างนี้สัมพันธ์กับกรอบการปรากฏคำกริยาทวิกรรมที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่ 3.2 คำนามทั้งสองตำแหน่งจะสัมพันธ์ร่วมกับคำกริยา การลำดับคำนามของประโยคภาษาไทยที่มีคำกริยาทวิกรรมเป็นส่วนประกอบจะอยู่ในรูป “กริยาทวิกรรม + กรรมตรง + กรรมรอง” เช่น ครูบอกคะแนนนักเรียน ในขณะที่ภาษาจีนจะอยู่ในรูป “กริยาทวิกรรม + กรรมรอง + กรรมตรง” เช่น 教我们英语 (สอนพวกเราภาษาอังกฤษ)⁴ แม้ว่าการ “ลำดับกรรม”

⁴ ประโยคภาษาไทยมักจะสื่อสารว่า “สอนภาษาอังกฤษพวกเรา” หากเป็นเช่นนี้ก็จะสัมพันธ์กับรูปประโยค “กริยา + กรรมตรง + กรรมรอง” ของภาษาไทย

จะแตกต่างกัน แต่ลักษณะกรรมตรงและกรรมรองของทั้งสองภาษามีลักษณะเหมือนกัน คือ คำนามสื่อสิ่งไม่มีชีวิตและคำนามสื่อสิ่งมีชีวิตตามลำดับ

อย่างไรก็ตามอาจมีข้อโต้แย้งว่าคำแยกประธานที่มีลักษณะเช่นนี้จะเป็นกริยาทวิกรรมได้อย่างไร เนื่องจากกฎของการปรากฏกรรมตรงและกรรมรองของรูปประโยคภาษาจีนที่มีคำกริยาทวิกรรมเป็นส่วนประกอบคือ “กริยา + กรรมรอง (นามมีชีวิต) + กรรมตรง (นามไม่มีชีวิต)” แต่คำแยกประธานในกลุ่มนี้ที่มีคำนามเป็นหน่วยท้าย เช่น 帮忙他们。(ช่วยงานเขา) ในภาษาจีนที่มีการลำดับแบบ “กริยา + นามไม่มีชีวิต + นามมีชีวิต” ซึ่งไม่สัมพันธ์กับรูปประโยคกริยาทวิกรรมในภาษาจีน แต่ผู้วิจัยสังเกตว่าแม้หน่วยท้ายของคำแยกประธานในกลุ่มนี้จะไม่สัมพันธ์กับรูปโครงสร้างของกริยาทวิกรรมตามรูปแบบไวยากรณ์ของภาษาจีน แต่หากลำดับใหม่ให้อยู่ในรูปตามโครงสร้างไวยากรณ์ของคำแยกประธานจะได้รูปประโยคคือ “帮他们(的)忙” ก็จะพบว่ารูปประโยคของคำแยกประธานมีลักษณะเดียวกันกับรูปประโยคโครงสร้างกริยาทวิกรรมในภาษาจีน อีกทั้งคำกริยา 帮 (ช่วย) ก็ยังสัมพันธ์กับคำนามทั้งสองตำแหน่งคือ 帮-他们 (ช่วยพวกเขา) และ 帮-忙 (ช่วยงาน) จึงทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าคำแยกประธานชนิดนี้หากมีหน่วยท้ายเป็นคำนามสื่อสิ่งมีชีวิตจะสามารถเทียบเคียงได้กับกริยาทวิกรรมในระดับประโยคได้ แตกต่างจากคำแยกประธานที่มีลักษณะเป็นกริยากรรม เช่น 生气他。(โกรธเขา) แม้ว่าจะลำดับตำแหน่งตามรูปโครงสร้างไวยากรณ์คำแยกประธานว่า “生他(的)气” (โกรธเขา) ซึ่งมีความสัมพันธ์ภายในคือ 生气 (เกิด-อารมณ์โมโห) แต่ไม่ใช่ 生-他 (เกิด-เขา) จึงกล่าวได้ว่าคำกริยาจะสัมพันธ์กับคำนามเพียงหนึ่งตำแหน่ง อีกทั้งพบการใช้ที่มีหน่วยนามปรากฏท้ายได้ ดังนั้นจึงทำให้คำแยกประธานลักษณะนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับคำกริยากรรม

อนึ่ง การที่คำแยกประธานแบบกริยา-นามที่มีความสัมพันธ์เชิงหน้าที่แบบกริยา-กรรม ประกอบกับการร่วมสื่อความหมายของทั้งสององค์ประกอบกลายเป็นคำแยกประธานที่มีลักษณะความหมายเชิงกริยา ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการมีลักษณะความเป็นคำกริยาของคำแยกประธานนี้อาจเป็นกลไกเชิงปริชาณที่ทำให้ผู้ใช้ภาษามีการพ่วงหน่วยท้ายให้กับคำแยกประธาน เช่น 生气 (โกรธ) หรือ 担心 (เป็นห่วง) ยกตัวอย่างในภาษาไทยสามารถปรากฏกรรมได้ ดังนั้นการใช้คำแยกประธานที่มีหน่วยท้าย ปัจจัยหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการรับรู้ภาษาแม่ด้วย

ทั้งนี้การปรากฏหน่วยท้ายของคำแยกประธาน ในปัจจุบันอาจยังมองว่าเป็นข้อผิดพลาดในเชิงวิชาการหรือด้านการเรียนการสอน แต่จากงานวิจัยชิ้นนี้ที่พิจารณา

จากองค์ประกอบภายในและความหมายที่สื่อออกมาของคำแยกประธาน อาจทำให้ทราบปัจจัยที่ผู้ใช้ภาษามีการเพิ่มหน่วยท้ายให้คำแยกประธานมากขึ้น อีกข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ ระดับความเป็นกริยาของคำแยกประธานมีความแตกต่างกัน หากลองพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ภายในของคำแยกประธานบางคำ เช่น 生气 (โกรธ) กับ 担心 (เป็นห่วง) ผู้วิจัยพบว่า 生气 สามารถมีหน่วยท้าย 他 ที่กล่าวว่า 生气他 หรือสามารถเข้ารูปร่างคำแยกประธานได้ว่า 生他(的)气 แต่คำว่า 担心 กลับ ไม่พบรูปประโยค 担你心 อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ภายในระหว่างกริยากับนามของ 生 (เกิด)-气 (อารมณ์โมโห) ยังมีความชัดเจนและมีความหมายต้นเค้า แต่ความสัมพันธ์ระหว่าง 担 (แบก)-心 (ใจ) คือการสื่อความหมายนามธรรมเชิงมโนทัศน์ จากข้อสังเกตนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าคำแยกประธานที่มีลักษณะความสัมพันธ์ภายในเชิงมโนทัศน์นี้ อนาคตข้างหน้าอาจผ่านกระบวนการทางภาษาบางอย่างทำให้คำแยกประธานกลุ่มนี้กลายเป็นคำกริยาหนึ่งคำโดยสมบูรณ์ที่ไม่ใช้คำแยกประธาน

ข้อค้นพบในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นข้อค้นพบในภาษาที่ใช้จริง ฉะนั้นหากมีการนำข้อค้นพบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากจะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของภาษามากขึ้นแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้การปรากฏหน่วยท้ายของคำแยกประธานกับความรู้อื่น ๆ ทางภาษาศาสตร์ได้

6. สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยพบปรากฏการณ์ทางภาษาว่ามีผู้ใช้คำแยกประธานและปรากฏหน่วยท้ายร่วมด้วย จากการศึกษาวิจัยพบว่าลักษณะของหน่วยที่สามารถปรากฏท้ายคำแยกประธานได้คือหน่วยท้ายที่มีลักษณะเป็นคำนาม โดยสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) นามสื่อสิ่งมีชีวิต (2) นามสื่อสิ่งไม่มีชีวิต (3) นามสื่อสถานที่ (4) นามสื่อจำนวน หน่วยท้ายคำแยกประธานที่เป็นภาคแสดง สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) สื่อการกระทำ (2) สื่อการเสริมความ (3) สื่อปฏิเสธ และหน่วยท้ายคำแยกประธานที่มีลักษณะเป็นอนุประโยคจะอยู่ในรูปร่าง “ประธาน-ภาคแสดง”

ผู้วิจัยพบว่า คำแยกประธานแบบกริยา-นามที่มีความสัมพันธ์เชิงหน้าที่แบบ “กริยา-กรรม” นั้น คำกริยาจะมีความสัมพันธ์แบบตรงไปตรงมาตามความหมายต้นเค้า กับความสัมพันธ์เชิงมโนทัศน์ อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์คำแยกประธานร่วมกับหน่วยท้ายในระดับประโยค พบว่าคำแยกประธานในระดับประโยคสามารถเทียบเคียงกับหน่วยอื่นทางไวยากรณ์ได้ 4 ประเภท ได้แก่ (1) คำแยกประธานที่เทียบเคียงได้กับกริยาวิกรรม

คือ คำแยกประธานที่คำกริยาที่เป็นองค์ประกอบส่วนหน้าสัมพันธ์ทางความหมายกับคำนามทุกตำแหน่งในระดับประโยค (2) คำแยกประธานที่เทียบเคียงได้กับกริยากรรม คือ คำแยกประธานที่คำกริยาที่เป็นองค์ประกอบส่วนหน้าสัมพันธ์กับคำนามที่เป็นองค์ประกอบส่วนหลัง ซึ่งองค์ประกอบในส่วนหลังนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางความหมายลักษณะใดลักษณะหนึ่งกับหน่วยท้ายคำแยกประธานที่สามารถเป็นคำนามหรืออนุประโยคก็ได้ (3) คำแยกประธานที่เทียบเคียงได้กับกริยาอาการ คือ คำแยกประธานที่ไม่มีคำนามที่ทำหน้าที่กรรมมาปรากฏเป็นหน่วยท้าย แต่นามที่ปรากฏเป็นหน่วยท้ายหรือบางกรณีเป็นคำคุณศัพท์จะมาทำหน้าที่คล้ายส่วนเสริมกริยา (补语) ให้กับคำกริยาที่เป็นส่วนประกอบตำแหน่งที่หนึ่งของคำแยกประธาน และ (4) คำแยกประธานที่เทียบเคียงได้กับส่วนหนึ่งของหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ คำแยกประธานที่มีกริยาวลีปรากฏเป็นหน่วยท้าย และมีสถานะเท่ากันโดยที่ไม่มีกริยาวลีตำแหน่งหนึ่งทำหน้าที่เสริมหรือขยายความให้กับอีกตำแหน่งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป)*. เอปิช อินเตอร์กรุ๊ป.
- วาริ ว่องวโรปกรณ์. (2019). “LIHECI” ข้อพึงระมัดระวัง สำหรับผู้เรียนและผู้สอนชาวไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(4), 1645-1669.
- วิจิตร ภาณุพงศ์. (2532). *โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Basciano, B. (2010). *Verbal compounding and causativity in Mandarin Chinese*. [Doctoral Dissertation, Università Degli Studi Di Verona] Retrieved from <https://iris.unive.it/retrieve/e4239ddb-726c-7180-e053-3705fe0a3322/TESI%20DI%20DOTTORATO%20-%20Verbal%20compounding%20and%20causativity%20in%20Mandarin%20Chinese.pdf>
- Gao Yong'an 高永安. (2009). *边听边记 HSK 离合词*. 北京语言大学出版社.
- Guojia Yuyan Wenzhi Gongzuo Weiyuanhui 国家语言文字工作委员会. (2021). *国际中文教育中文水平等级标准*. 中华人民共和国教育部.

- Huang Borong & Liao Xudong 黄伯荣, 廖序东. (2017). *现代汉语*. 高等教育出版社.
- Li Lili & Chen Biyin 李丽丽, 陈碧银. (2012). 留学生汉语离合词习得偏误调查研究——越南留学生的视角, *重庆工商大学学报(社会科学版)*, 29(5), 134-138.
- Liu Zhiyou 刘志友. (2019). 外国留学生学习汉语离合词的偏误分析, *中国多媒体与网络教学学报*, (11), 137-138.
- Mateja, P. (2016). Word sketches of separable words liheci in Chinese. *Acta Linguistica Asiatica*, 6(1), 47-57.
- Ma Zhen 马真. (2009). *简明实用汉语语法教程*. 北京大学出版社.
- Meng Xueping & Chen qixiang 孟雪萍, 陈启祥. (2023). 基于 HSK 动态作文语料库的动宾式离合词偏误分析. *语言文学学术研究*, 语言文学学术研究, (4), 14-16.
- Olga, B. (2014). Argument structure in morphology and syntax: An introduction. *Lingua*, 141(3), 1-7.
- Zhao, Y. (1968). *A grammar of spoken Chinese*. University of California.
- Zheng Xiaojiao 郑小姣. (2023). 对外汉语教材《发展汉语》中离合词的考察与分析. *汉语文教学*, (9), 144-147.
- Zhu Dexi 朱德熙. (1982). *语法讲义*. 商务印书馆.